

תורה אור • פרשת בשלח • מאמר 1

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים...

”ויהי בשלח פרעה את העם”

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

[/likuteitorah.com/he/torah-ohr/beshalach/1](https://likuteitorah.com/he/torah-ohr/beshalach/1)

1 ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו'. הנה על ישראל בגלות מצרים כתיב וזרעתי לי בארץ ואמרז"ל זורע כור מוציא כמה כורים וכי' ולהבין ענין הזריעה והתוספת והרבו שנתהוה מן הגלות.

"ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים" וגו'. על ישראל בגלות מצרים נאמר: "וזרעתי לי בארץ", וחכמינו ז"ל אמרו: הזורע כור מוציא כמה כורים וכי'. ויש להבין את ענין הזריעה, ואת הגידול והריכוז שנוצרו בעקבות הגלות.

הנה כתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה תבואתו דווקא שישראל נקראו תבואת ה' והוא כמו שאדם זורע תבואה ע"ד משל בשביל התוספת שיצמח.

נאמר: "קודש ישראל לה'", ראשית תבואתה" — "תבואתה" דווקא, שכן עם ישראל נקרא תבואתו של ה'. הדבר דומה, למשל, לאדם הזורע תבואה כדי שתצמח ותגדל.

כך ברצות ה' שיתוסף ויתרבה גילוי אלהותו בעולם וימלא כבוד ה' את כל הארץ ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וגו'.

כך גם כאשר ה' רוצה שהגילוי של אלקותו בעולם יגדל ויתרבה, ושי"מלא כבוד ה' את כל הארץ", ושי"נגלה כבוד ה' וראו כל בשר" וגו',

זורע את ישראל שהן הם תבואתו ושע"י יתגלה כבודו ברבוי ותוספת וזהו ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם

הוא זורע את עם ישראל, שהם תבואתו, ובאמצעותם יתגלה כבודו בריבוי ובתוספת. וזהו "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם":

פ"י שכדי שיומשך ברכה ותוספת רבוי בגילוי אלהותו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא הוא ע"י ישראל ולכן נקרא ה' אלהי ישראל שע"י כן

כלומר, כדי שתימשך ברכה ותוספת של ריבוי בגילוי אלקותו מעלמא דאתכסיא לעלמא דאתגליא, הדבר נעשה באמצעות עם ישראל. לכן הוא נקרא "ה' אלקי ישראל", משום שבאמצעותם

נמצא רבוי גילוי אלהותו למטה כמו למעלה וכשם שלמעלה כתיב וצבא השמים לך משתחווים מפני שהם בטלים ממצאות מגילוי אור ה' המושג להם כך

נמצא שגילוי אלקותו מתרבה למטה כפי שהוא למעלה. וכשם שנאמר על העליונים: "וצבא השמים לך משתחווים", מפני שהם בטלים ממצאותם לנוכח גילוי אור ה' שהם משיגים, כך

הנה כתיב לעתיד כי עין בעין יראו וגוי וכתוב ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה' וגוי וכמאמר כל ברך לך תכרע כו'

הרי נאמר על העתיד לבוא: "כי עין בעין יראו" וגוי, וכן נאמר: "ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד ה'" וגוי, וכמאמר: "כל ברך לך תכרע" וכו',

ולפניך יכרעו ויפולו כו' והגורם לישראל מעלה ומדרגה רבה זו היא עסק הזריעה בארץ בזמן הגלות שהוא

ו"לפניך יכרעו ויפלו" וכו'. ומה שמביא את עם ישראל למעלה ולדרגה גדולה זו הוא עבודת הזריעה בארץ בזמן הגלות, שהיא

כמו ע"ד משל שזורעין גרעין אחד ומצמיח הרבה או כמו שנוטעין חרצן אחד וצומח אילן שלם בענפים הרבה

בדומה לכך, למשל, כשזורעים זרע אחד והוא מצמיח הרבה, או כשנוטעים חרצן אחד וממנו צומח אילן שלם, בעל ענפים רבים,

וכמ"ש ואנכי נטעתיך שורק וגוי שהוא זמורה של גפן כדי להצמיח גפן שלם וכמאמר רז"ל על פסוק והנה גפן לפני ישראל נמשלו לגפן כו':

כמו שכתוב: "ואני נטעתיך גפן משובחת" וגוי — זמורת גפן, כדי להצמיח גפן שלמה; וכמאמר חז"ל על הפסוק "והנה גפן לפניי", שעם ישראל נמשל לגפן וכו'.

2 והנה כמו במשל הזריעה והנטיעה הנ"ל שמכסין הגרעין בעפר הארץ ומשם יצמח בעבור שהגרעין נרקב ונפסד ובטל לגבי כח הצומח אשר בארץ וכח הצומח ההוא הוא שמגדל ומצמיח ברכוי ותוספת כך הוא ענין הזריעה של ישראל.

והנה, כפי שקורה במשל הזריעה והנטיעה שהוזכר לעיל — מכסים את הזרע בעפר הארץ, ומשם הוא צומח, משום שהזרע נרקב, מתכלה ומתבטל בפני כוח הצמיחה שבארץ; וכוח הצמיחה הזה הוא שמגדל ומצמיח בריבוי ובהוספה — כך הוא ענין זריעתם של ישראל.

3 וביאור ענין זה כי הנה נודע שקליפה קדמה לפרי כדכתיב ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל ולא שהקליפה ממש ח"ו קדמה לפרי

ביאור העניין הוא, כיודע, שהקליפה קודמת לפרי, כמו שנאמר: "ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל". אין הכוונה שהקליפה עצמה, חלילה, קדמה לפרי;

אלא שהאור והחיות המלוכש בתוכם בבחינת גלות ונפילה שנפלו שמה בשבירת הכלים כידוע לידועי חן

אלא האור והחיות המלוכשים בתוכה במצב של גלות ונפילה, לאחר שנפלו לשם בשבירת הכלים, כפי שידוע לידועי ח"ן —

הנה הוא נפל שמה ממדרגות גבוהות ומעלות עליונות מאד מאד למעלה מעלה מבחינת עוה"ב וישראל אשר נשמותיהם מושרשות במדות הקדושות ואורייתא דנפקא מחכמה הנקרא בחינת עשיה והן הם מעשה המצות וכו':

הרי הוא נפל לשם ממדרגות גבוהות וממעלות עליונות מאד מאד, למעלה למעלה מבחינת עולם הבא וישראל, שנשמותיהם מושרשות במדות הקדושות, וכן מבחינת התורה היוצאת מחכמה, הנקראת בחינת עשיה; וכל אלה הם מעשה המצוות וכו'.

4 וביאור הענין דתנן עשרה דורות מאדם עד נח וכו' ועשרה דורות מנח עד אברהם כו' להודיע כמה ארך אפים לפניו שכל הדורות היו מכעיסין ובאין וכו'.

ביאור הענין: למדנו במשנה: "עשרה דורות מאדם עד נח" וכו', "ועשרה דורות מנח עד אברהם" וכו', "להודיע כמה ארך אפים לפניו, שכל הדורות היו מכעיסין ובאין" וכו'.

פ"י מה שכל עכו"ם מקבלים שפע וחיות עולם הזה מקדושתו של הקב"ה וכדכתיב ואתה מחיה את כלם הוא מבחינת ארך אפים ורב חסד דהיינו מפני שהוא ית'

פירוש הדבר הוא, שעובדי עבודה זרה מקבלים שפע וחיות של העולם הזה מקדושתו של הקדוש ברוך הוא, וכמו שכתוב: "ואתה מחיה את כולם" — הדבר נובע מבחינת "ארץ אפים ורב חסד"; כלומר, מפני שהוא יתברך

כל יכול ומחיה ומשפיע בבחינת רב חסד אף במקום שמכסה ומסתיר על קדושתו ית' וקרו ליה אלהא דאלהיא כו'.

כל יכול, ומחיה ומשפיע בבחינת רב חסד גם במקום שמכסה ומסתיר על קדושתו יתברך; והם קוראים לו "אלוהי האלוהים" וכו'.

5 ולכן יש להם עושר וכבוד שלא ע"פ חשבון ומעשה ודעת כי יניקתם מחיות אלהי שנפל בקליפות בשבירות הכלים כידוע לידועי חן

ולכן יש להם עושר וכבוד שאינם לפי חשבון, מעשה ודעת, מפני שהחיות שממנה הם ניזונים היא חיות אלוקית שנפלה לקליפות בשבירת הכלים, כפי שידוע לידועי ח"ן.

והוא מוסתר ומכוסה אצלם וימנע מרשעים אורם שאינו מאיר אצלם בהתגלות כ"א בחשך כפול ומכופל עד שמכחשים בה' אמר נבל בלבו אין אלקים ונראים ליש ודבר בפני עצמו.

היא מוסתרת ומכוסה אצלם — "וּמִרְשָׁעִים יִמְנַע אֹרָם" — ואינה מאירה להם בגלוי, אלא רק בחושך כפול ומכופל, עד שהם כופרים בה': "אמר נבל בלבו: אין אלקים"; והם נראים כמציאות עצמאית, כדבר העומד בפני עצמו.

משא"כ בסטרא דקדושה שהם מקבלים חיות מגילוי אור פני ה' והוא מתגלה בירידת והשתלשלות סדר המדרגות בעשר ספירות הקדושות שהן הם מדותיו ית' שהם בחינת כלים להמשכת גילוי אלהותו ית' אך לא כך הוא בצד הקדושה: הם מקבלים חיות מגילוי אור פני ה', והוא מתגלה בירידה ובהשתלשלות של סדר המדרגות, בעשר הספירות הקדושות, שהן מידותיו ית' ומהוות כלים להמשכת גילוי אלוותו ית'.

וכן התורה יש לה מדה וכמ"ש ארוכה מארץ מדה מפיק ה' פ"י מדתה דהיינו שיש לה מדה שהוא מדת בחינת כלי אומנתו ית' אלא שהיא ארוכה מארץ וגו' ולכן כתיב אם בחקתי תלכו וגו'.

כך גם לתורה יש מידה, כמו שנאמר: "ארוכה מארץ מידה" — "מִדָּה" בה"א עם מפיק, ופירושה "מידתה". כלומר, יש לה מידה, והיא מידת בחינת כלי אומנתו ית', אלא שהיא "ארוכה מארץ" וגו'. ולכן נאמר: "אם בחוקתי תלכו" וגו'.

6 ולכן נקרא יעקב הקטן כי הוא בחינת קטנות וצמצום אלהותו ית' להתגלות ע"פ מדותיו ע"י אור התורה והמצוות להיות רצונו העליון שאם יטעון ראובן כך כו'. יהיה הפסק כך.

לכן יעקב נקרא "הקטן", שכן הוא בחינת קטנות וצמצום של אלקותו ית', כדי שתתגלה לפי מדותיו באמצעות אור התורה והמצוות. כך רצונו העליון: אם ראובן יטען כך וכו', פסק הדין יהיה כך.

7 וכן ע"ד זה שאר מצות ציצית ותפילין שגילוי אלהותו ורצונו ית' הוא בחינת צמצום שהרי בעצמותו

ומהותו ית' לא שייך כלל בחינת רצון שהוא למעלה מעלה מבחינת רצון ונקרא בעל הרצון וע"ז נאמר

וכך גם שאר המצוות, [כגון] ציצית ותפילין: גילוי אלקותו ורצונו ית' הוא בחינה של צמצום, שכן בעצמותו ומהותו ית' אין שייך כלל עניין הרצון, שהרי הוא למעלה מעלה מבחינת רצון, ונקרא בעל הרצון. ועל כך נאמר,

הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך פ"י אפילו כמו כלי תוך כלי לקבל חיות מקדושתו של הקב"ה בבחינתו שקודם הצמצום שיהיה בבחינת התגלות ירידת והשתלשלות סדר המדרגות.

"הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך". פירוש: אפילו ככלי בתוך כלי, לקבל חיות מקדושתו של הקדוש ברוך הוא בבחינה שקודם הצמצום, כך שתהיה בהתגלות, באמצעות ירידה והשתלשלות של סדר המדרגות.

משא"כ בחיי ואלה המלכים כו' שמקבל חיות מקדושתו של הקב"ה מבחינת ורב חסד שלמעלה מהצמצום ע"י נפילת האור והחיות וירידתו בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה להתלבש בבחינת הסתר פנים

אבל לא כך היא בחינת "ואלה המלכים" וכו', המקבלת חיות מקדושתו של הקדוש ברוך הוא מבחינת "ורב חסד" שלמעלה מן הצמצום, באמצעות נפילת האור והחיות וירידתם בהסתר המדרגות, ממדרגה למדרגה, להתלבש בבחינת הסתר פנים,

ולא בגילוי כלל וכלל עד לעתיד לבא שיקוים בנו מקרא שכתוב ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ וכתוב כי עין בעין יראו וגו':

ולא בהתגלות כלל וכלל, עד לעתיד לבוא, כשיתקיים בנו הפסוק הכתוב: "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ", ונאמר: "כי עין בעין יראו" וגו'.

8 והנה אמרז"ל גלו לבבל שכינה עמהם. פי' הנה ניצוץ אלהות שבנפשם הוא בבחינת גלות והניצוץ אלהות שבתוכם רצונו וחשקו לדבק ולהסתלק למקורו כטבע האש וכו'

כעת, אמרו חז"ל: "גלו לבבל שכינה עמהם". כלומר, ניצוץ האלוקות שבנפשו נמצא במצב של גלות, וניצוץ האלוקות שבתוכו רוצה וכוסף להידבק במקורו ולהסתלק אליו [למעלה], כטבע האש וכו'.

ועי"ז הם מלקטים ג"כ ניצוצי חיות אלהי שנפלו שמה בשבירת כלים ומעלים אותם לקשרם ולדבוקם באלהים חיים ע"י עסקו בפרנסתו בדברים הנתונים תחת ממשלת קליפת נוגה

ובכך הם גם מלקטים את ניצוצות החיות האלוקות שנפלו לשם בשבירת הכלים, ומעלים אותם כדי לקשור ולחבר אותם לאלקים חיים, באמצעות עיסוקו בפרנסתו בדברים הנתונים תחת שלטונה של קליפת נוגה,

וכמארז"ל אין לך כל עשב כו' והוא מתרחק משקר וגניבה וגזילה וכיוצא בהם מדברים אסורים וקשורים בידי החיצונים שאינם יכולין לעלות כו'

כמאמר חז"ל: "אין לך כל עשב" וכו'. והוא מתרחק משקר, מגניבה, מגזל וכיוצא בהם — דברים אסורים, הכבולים בידי הכוחות החיצוניים ואינם יכולים לעלות וכו',

כמ"ש במ"א וכן כשמקיים מצות תפילין וציצית שהצמר של ציצית והקלף של תפילין היו נתונים תחלה תחת ממשלת השר והמושל המשפיע להם שפע וחיות להחיותם ולקיימם

כפי שמבואר במקום אחר. וכך גם כשהוא מקיים את מצוות התפילין והציצית: צמר הציצית וקלף התפילין היו בתחילה נתונים תחת שלטונו של השר והמושל שמשפיע להם שפע וחיות, כדי להחיותם ולקיימם,

מחיות קדושתו של הקב"ה שנפל שמה בשבירת הכלים כנ"ל ועי"ז מתעלה ג"כ חיות הקדושה הנ"ל למקורם ושרשם ואתהפכא חשוכא לנהורא כמ"ש וידעו מצרים כי אני ה'.

מחיות קדושתו של הקב"ה, שנפלה לשם בשבירת הכלים, כנזכר לעיל. ובכך מתעלה גם החיות הקדושה האמורה אל מקורה ושורשה, ו"החושך נהפך לאור", ככתוב: "וידעו מצרים כי אני ה'".

9 וזהו תוספת ורכוי אור זרוע הנזרע בקרקע ומכוסה בעפר הארץ להצמיח ולהעלות מעלה מעלה ברכוי ותוספת אורה כיתרון אור הבא מן החשך וגו'

זוהי התוספת והריכוי של "אור זרוע": הוא נזרע באדמה ומכוסה בעפר הארץ, כדי שינבוט ויתרומם מעלה מעלה, בתוספת אור ובריכויו, כמו "יתרון האור" הבא מן החושך וגו'.

וז"ש ותקח רבקה את בגדי עשו וגו' ותלבש את יעקב בנה הקטן כי קטן יעקב מבחי" קטנות וצמצום אורו ית' להתלבש במדותיו ע"פ דרך התורה כנ"ל.

וזהו [פירוש] הכתוב: "ותקח רבקה את בגדי עשו" וגו', "ותלבש את יעקב בנה הקטן": יעקב הוא קטן, מבחינת הקטנות והצמצום של אורו ית', כדי שיתלבש במדותיו על פי דרך התורה, כנזכר לעיל.

10 והנה התורה נתלבשה בלבושים גשמיים ומעשה המצות בדברים שהיו נתונים תחת ממשלת קליפת נוגה ששרשם מעולם התהו ונקי בגדי עשו בנה הגדול

והנה התורה התלבשה בלבושים גשמיים, וקיום המצוות נעשה באמצעות דברים שהיו נתונים תחת שלטונה של קליפת נוגה, ששורשה מעולם התהו; והם נקראים "בגדי עשו בנה הגדול",

כי עולם התהו קדם לעולם התקון שע"י זה נתוסף אורה ושמחה כיתרון אור הבא וכו'

כי עולם התהו קדם לעולם התיקון, ועל ידי כך מתווספים אור ושמחה, כיתרון האור הבא וכו',

והשמחה היא כאשר תתהפך חשכת הדברים הנתונים תחת ממשלת ק"נ לאור התורה ומתעלים בקדושה וכמאמר אשר קדשנו במצותיו בקודש העליון כו' וזהו בחי' תשובה

והשמחה היא כאשר חשכת הדברים הנתונים תחת שלטונה של קליפת נוגה מתהפכת לאור התורה, והם מתעלים לקדושה, כמאמר "אשר קידשנו במצותיו", בקדושה העליונה וכו'. זוהי בחינת תשובה,

וכמארז"ל אם ישראל עושין תשובה נגאלין דהיינו בחינת נשיאת הנפש למקורה ושרשה כמ"ש אליך
ה' נפשי אשא בחינת מסירת הנפש מה שהיה נהנה וניזון בנפשו החיונית מכל

וכמאמר חז"ל: "אם ישראל עושין תשובה נגאלין". כלומר, בחינת נשיאת הנפש אל מקורה ושרשה, ככתוב: "אליך
ה' נפשי אשא" — בחינת מסירות נפש: שכל מה שהיה נהנה וניזון ממנו בנפשו החיונית, מכל

אכילה ושתייה שהיה תחת ממשלת קליפת נוגה ושאר תענוגי עוה"ז להתהפך מהפוך להפוך לעבוד ה'
בשמחה ובטוב לבב

האכילה והשתייה שהיו תחת שלטונה של קליפת נוגה, ושאר תענוגי העולם הזה, יתהפכו מן הקצה אל הקצה,
לעבוד את ה' בשמחה ובטוב לבב,

וכמ"ש תחת אשר לא עבדת וגו' ובכל דחיה ודחיה שישאל מדחה את תאוות גופו ומקרב לבו לעבודת
ה' הרי זה בחי' מסירת הנפש

ככתוב: "תחת אשר לא עבדת" וגו'. ובכל פעם שיהודי דוחה את תאוות גופו ומקרב את לבו לעבודת ה', הרי זו
בחינת מסירות נפש,

כי מה לי קטלי כולה מה לי קטלי פלגא וכן ע"י הצדקה ממעות שאינן גזל כו'

כי "מה לי קטלא כולה מה לי קטלא פלגא". וכן גם על ידי צדקה מכסף שאינו גזול וכו',

כדכתיב צדקה תרומם גוי והוא כענין וירם קרן לעמו פי' דקאי אדלעיל מניה הודו על ארץ ושמים הודו
וזיוו לבד כמ"ש במ"א והוא בחינת סוכ"ע.

ככתוב: "צדקה תרומם גוי". וזהו כענין "וירם קרן לעמו". פירוש הדבר, שהכוונה היא למה שנאמר קודם לכן:
"הודו על ארץ ושמים" — הודו וזיוו בלבד, ככתוב במקום אחר; וזו בחינת סוכב כל עלמין.

אבל וירם קרן לעמו למעלה מעלה מבחי' הודו אלא להיות עם קרובו של עצמותו ומהותו כביכול ממש
שהוא למעלה מעלה מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר עלמין כלל כו'

אבל "והרים קרן לעמו" הוא למעלה-למעלה מבחינת "הודו"; אלא הכוונה היא להיות "עם קרובו", קרוב לעצמותו
ומהותו ממש, כביכול, שלמעלה-למעלה גם מבחינת סוכב כל עלמין, שכן הוא אינו בגדר עולמות כלל וכו',

כמ"ש במ"א וזהו אתה בחרתנו מכל העמים שמבחינת כל העמים דוקא בחרתנו רוממתנו כנ"ל וכמארז"ל במקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אין כו'

כפי שמוסבר במקום אחר. וזהו [פירוש] "אתה בחרתנו מכל העמים": דווקא מתוך מדרגת כל העמים בחרת בנו ורוממת אותנו, כפי שהוזכר לעיל; וכמאמר חז"ל: "במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם עומדים" וכו'.

וזהו בחינת בכל מאדך וע"ד זה נתקן כל ענין התפלה ולכן בזמן שבהמ"ק היה קיים לא היו מאריכין כ"כ בתפלה כמו עכשיו:

וזהו בחינת "בכל מאדך". ועל דרך זו תוקן כל עניין התפילה; ולכן, בזמן שבית המקדש היה קיים, לא האריכו בתפילה כל כך כפי שמאריכים כיום.

11 והנה כמו במשל שבזריעת הגרעין הנ"ל שאינו צומח עד שנרקב ויפסד ואז יעלה ויצמח כך א"א להעלות ולהצמיח תוספת אורה ושמחה בה' כנ"ל כ"א

והנה, כשם שבמשל זריעת הגרעין שהוזכר לעיל הוא אינו צומח עד שהוא נרקב ומתפורר, ואז הוא עולה וצומח, כך אי אפשר להעלות ולהצמיח תוספת אור ושמחה בה', כנזכר לעיל, אלא

ע"י לב נשבר רוח נשברה רוח הסטרא אחרא הגסה בקרבו שיבא לידי רקבון והפסד וישוב אל ה' וירחמהו על גלות ניצוץ אלהי שנפל בקליפות להחיותם איך שנפל מאיגרא רמא כו'

על ידי "לב נשבר" ו"רוח נשברה" — שבירת הרוח הגסה של הסטרא אחרא שבתוכו — עד שהיא נרקבת ומתפוררת, והוא שב אל ה' ומרחם עליו על גלות הניצוץ האלוקי שנפל בקליפות כדי להחיותו, ועל כך שנפל "מגג גבוה" וכו'.

וע"ד זה תקנו תיקון חצות כדי להיות התפלה בכוונה וכמאמר רז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שיהא מיצר ודואג על בחי' ראש ומעלת קדושתו ית' שהוא כביכול בכובד הגלות

על דרך זו תיקנו את תיקון חצות, כדי שהתפילה תהיה בכוונה הראויה, וכמאמר חז"ל: "אין עומדים להתפלל אלא מתוך כובד ראש" — עליו להיות כאוב וחרד על בחינת ה"ראש" ועל רוממות קדושתו ית', שהיא, כביכול, בכובד הגלות.

אלא שלחסידי הראשונים היה די בשעה אחת בהתבוננו' שעה אחת קודם התפלה אבל לשאר צריכין לקבוע עת וזמן בפ"ע לעורר מרירות בנפשנו.

אלא שלחסידי הראשונים הספיקה שעה אחת — שעה של התבוננות לפני התפילה. אך שאר האנשים צריכים לקבוע זמן ומועד נפרדים כדי לעורר מרירות בנפשנו,

דהיינו בחצות ואחר חצות לימוד התורה בשמחה ואור הבא מתוך החשך כו' כמ"ש במ"א וזהו תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה וגו'.

כלומר, בחצות הלילה; ולאחר חצות הלילה — לימוד תורה בשמחה, והאור שבא מתוך החושך וכו', כפי שמבואר במקום אחר. וזהו [פירוש] "תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה" וכו',

שהוא עונש מדה כנגד מדה לפי שבחורבן בית המקדש נאבד ממנו בעונינו השמחה שלמה שהייתה במקום מנוחתה שע"י זה יעלה ויבא ויגיע לבחינת השמחה ואורה הבאה מתוך החשך כנ"ל.

וזהו עונש מידה כנגד מידה: בחורבן בית המקדש אבדה מאיתנו, בגלל עוונותינו, השמחה השלמה שהייתה במקום מנוחתה; ועל ידי כך יעלה ויבא ויגיע לבחינת השמחה והאור הבאים מתוך החושך, כנזכר לעיל.

12 וזה שאמרו רז"ל על ר"ע כשראה כרך של עכו"ם שחק ואמר אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על

אחת כמה וכמה

זהו שאמרו חז"ל על רבי עקיבא: כשראה עיר של עובדי כוכבים, צחק ואמר: "אם לעוברי רצונו כך, לעושי רצונו על אחת כמה וכמה!"

פ"י שהשפעת חיות ושפע עולם הזה לעכו"ם שהם נקראים עוברי רצונו שעובר על הרצון מבחי' למעלה מהרצון

כלומר, ההשפעה של חיות ושפע העולם הזה לעובדי הכוכבים, המכונים "עוברי רצונו", עוברת מעל הרצון, מבחינה שלמעלה מן הרצון;

כי שם אין העונות מפסיקים ומעכבים את השפע כי אם צדקת מה תתן לו ורבו פשעיך מה תעשה לו.

כי שם העונות אינם מפסיקים ומעכבים את השפע, שהרי "אם צדקת מה תתן לו" ו"רבו פשעיך מה תעשה לו".

אלא אחר שנתהווה בחי' רצון ורצון אותיות צנור שהוא מעבר התגלות שפע וחיות אלהי דרך צמצום והשתלשלות סדר המדרגות על פי מדותיו ית' ששם הוא על פי דרכי התורה אם בחקתי תלכו וגו'.

אלא רק לאחר שנוצרה בחינת הרצון — והמילה רצון מורכבת מאותן אותיות כמו צינור, שהוא המעבר שדרכו מתגלים השפע והחיות האלוקית באמצעות צמצום וסדר המדרגות של השתלשלות, על פי מדותיו יתברך — שם הדבר נעשה על פי דרכי התורה: "אם בחוקתי תלכו" וגו'.

אבל למעלה הוא כחשיכה כאורה ומשם הוא יניקת עכו"ם דרך נפילת האור שמרחוק כנ"ל אף שהם רחוקים מאור פניו ית' המתגלה כנ"ל וכ"ש לעושי רצונו

אבל למעלה, "כחשכה כאורה", ומשם ניזונים עובדי הכוכבים, באמצעות נפילת האור מרחוק, כפי שנתבאר לעיל, אף שהם רחוקים מאור פניו יתברך המתגלה, כפי שנתבאר לעיל. ועל אחת כמה וכמה לעושי רצונו;

דהיינו העושים הרצון וממשיכין שפע וחיות אלהי דרך צנור המתגלה בהשתלשלות המדרגות שהרי הם עליונים וקרובים יותר למקורם ושרשם

כלומר, אלה שעושים את הרצון וממשיכים שפע וחיות אלוקית דרך הצינור המתגלה בסדר המדרגות של ההשתלשלות, שהרי הם עליונים וקרובים יותר למקורם ולשרשם.

אלא מאחר שנמשכין מאור פניו ית' בדרך התפשטות האור בסדר המדרגות והשתלשלות שלא בדרך נפילה ח"ו א"א להיות השמחה בהתגלות אורה כנ"ל.

אלא שמאחר שהשפע נמשך מאור פניו יתברך, בדרך התפשטות האור בסדר המדרגות ובהשתלשלות, ולא בדרך של נפילה, חס ושלום, לא יכולה להיות בו השמחה [הבאה] עם גילוי האור, כפי שנתבאר לעיל.

אבל לעתיד כשיתעלו הנצוצות הנפולים כנ"ל הרי גם בחינת אור וחיות שהיתה בתוך הנפילה שהיא מבחי' למעלה מהרצון מתגלה בתוספת אורה ושמחה בגלוי רב ועצום ביתר שאת:

אבל לעתיד לבוא, כשיתעלו הנצוצות שנפלו, כפי שנתבאר לעיל, גם בחינת האור והחיות שהיתה בתוך הנפילה, שמקורה בדרגה שלמעלה מן הרצון, תתגלה בתוספת אור ושמחה, בגילוי רב ועצום, ביתר שאת.

13 וזהו ויהי בשלח פרעה את העם כי פרעה אמר לא ידעתי את ה' והוא בחינת עורף אחוריים דרצון העליון ויניקתם מבחי' עוברי רצונו הנ"ל.

וזהו [פירוש] "ויהי בשלח פרעה את העם": פרעה אמר "לא ידעתי את ה'", והוא בחינת העורף, הצד האחורי של הרצון העליון, ויניקתם היא מבחינת "עוברי רצונו", כנזכר לעיל.

והיה משלח פארות וענפים ועושי פרי למעלה את העם שע"י גלותם במצרים והשתעבדותם בהם גרמו שנתעלו בחי' נצוצי אלהים שנפלו שמה בשבירת הכלים והוא הוא בחי' כח הצומח להצמיח ישועות ישראל

והיה משלח פארות, ענפים ונושאי פרי למעלה — את העם: שכן באמצעות גלותם במצרים ושעבודם בידי המצרים, הם גרמו להעלאת ניצוצות האלוקות שנפלו שם בשבירת הכלים. והעלאה זו עצמה היא בחינת כוח הצמיחה, להצמיח את ישועות ישראל,

כמ"ש ופרעה הקריב ואמרו רז"ל שהקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים. ועל דרך זה נתיסד כל שירת הים אז ישיר משה וגו'. כמ"ש במ"א:

כמו שכתוב "ופרעה הקריב", ואמרו חז"ל שהוא הקריב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים. ועל יסוד זה נכנתה כל שירת הים — "אז ישיר משה" וגו', כפי שנתבאר במקום אחר.

14 ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו'. פלשתים לשון מבוי המפולש כמו שאמרו רז"ל על פסוק ובמושב לצים לא ישב אלו פלשתים.

"וה' לא הוליך אותם בדרך ארץ פלשתים" וגו'. פלשתים קשור למונח מבוי המפולש, סמטה הפתוחה מצד לצד, כפי שאמרו חז"ל על הפסוק "ובמושב לצים לא ישב": אלו פלשתים.

והענין כי זה לעומת זה עשה אלהים ויש בחיי פלשתים בקדושה ובחיי פלשתים בקליפה. בחיי פלשתים שבקדושה היא בחיי התגלות השמחה בדביקות ה' בפילוש ובגלוי ובהתרחבות לאין קץ בחיי ובכל מאדך הנ"ל.

העניין הוא ש"ה' עשה אחד לעומת השני": יש בחינה של פלשתים שבקדושה ויש בחינה של פלשתים שבקליפה. בחינת פלשתים שבקדושה היא גילוי השמחה בדבקות בה', באופן מפולש, גלוי ובהתרחבות שאין לה קץ — בחינת "בכל מאדך" שהוזכרה לעיל.

15 ופלשתים שבקליפה הם הלצים שהוא ג"כ ענין הרחבת פיו כרצונו לדבר מה שלכו חפץ והיא שמחה של הוללות לאמר שפתינו אתנו כו'.

והפלשתים שבקליפה הם הלצים, וגם עניינם הוא הרחבת הפה כרצונו, לדבר כל מה שלכו חפץ; וזוהי שמחה של הוללות, באמירה: "שפתינו אתנו" וכו',

ואין מעצור לרוחו. ולכן נק' קליפה כי כמו שהקליפה מכסה ומסתרת על הפרי שנראית כמו

ואין מעצור לרוחו. לכן היא נקראת קליפה, שכן כשם שהקליפה מכסה ומסתירה את הפרי, עד שנדמה שהיא

שהוא עיקר הפרי כך השמחה של הוללות מכסה ומסתרת על אור ה' שבה להיות יש ודבר בפני עצמו הפך רוחניות וחיות אלהי שבקרבה לשמוח בה' אלהים חיים מחמת הבטול במציאות אליו ית'.

עיקר הפרי, כך שמחה של הוללות מכסה ומסתירה את אור ה' שבתוכה, עד שהיא נעשית מציאות עצמאית, דבר בפני עצמו — היפך הרוחניות והחיות האלוקית שבתוכה, שעניינן לשמוח בה' אלקים חיים מתוך הביטול במציאות אליו יתברך.

16 ופיי הפסוק שאין זה דרך ה' לבא מיד לבחינת השמחה בה' כי קרוב הוא ליפול מזה

פירוש הפסוק הוא שאין זו דרכו של ה' — להגיע מיד למדרגה של שמחה בה', שכן הדבר קרוב להביא לידי נפילה ממנה;

כי פן בראותם מלחמה שהוא ענין הנסיון שיבא לאדם לא יוכל לעמוד בקשרי המלחמה ויסוג אחר ושוב מצרימה.

פן, כשרואים מלחמה — כלומר ניסיון שעשוי לבוא על האדם — לא יוכל לעמוד בעיצומו של הקרב, ייסוג לאחור וישובו מצרימה.

אלא הדרך הנכון כמ"ש תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה שתהא השמחה ע"י עבודה וזהו ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף.

אלא שהדרך הנכונה היא כפי שכתוב: "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה" — שהשמחה תבוא מתוך העבודה. וזהו [פירוש] "ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף".

ים הוא החכמה סוף הוא סופא דכל דרגין כמ"ש בזוהר והיא תושבע"פ שהוא ענין קבלת עומ"ש כמ"ש שום תשים עליך מלך לקיים מצותיו שעיקר התורה מיוסד על דיני המצות וכמו שארז"ל

"ים" הוא חכמה; "סוף" הוא "סופא דכל דרגין", סוף כל המדרגות, כפי שנאמר בזוהר. והוא תורה שבעל פה, ענין קבלת עול מלכות שמים, כפי שכתוב: "שום תשים עליך מלך" — כדי לקיים את מצוותיו; שהרי עיקר התורה מיוסד על דיני המצוות, וכפי שאמרו חז"ל

ע"פ התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם התורה זו תושב"כ והמצוה זו תושבע"פ כו' שע"י יתקיים בו השמחה אמתית אשר קדשנו במצותיו כנ"ל

על "על פי התורה והמצוה אשר כתבתי להורותם": "התורה" — זו תורה שבכתב, "המצוה" — זו תורה שבעל פה, וכו'. על ידי כך תתקיים בו השמחה האמתית של "אשר קדשנו במצותיו", כנזכר לעיל,

כי זה השער לה' תרעא לאעלאה כו' והשמחה אמתית שהיא מאהבת ה' צריך להקדים לה היראה שהיא ראשית העבודה ועקרה ושרשה כמ"ש במ"א.

כי "זה השער לה'", שער להיכנס דרכו, וכו'. ואת השמחה האמתית, הבאה מאהבת ה', צריכה להקדים היראה, שהיא "ראשית העבודה ועיקרה ושרשה", כפי שמבואר במקום אחר.

17 והנה ארז"ל הרוצה לקבל עליו עומ"ש שלימה יפנה ויטול ידיו ויניח ציצית ותפילין פי' שמתחלה יפנה

ויסיר הצואה מקרבו שהוא בחי' הרע שבקרבו

והנה אמרו חז"ל: מי שרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים בשלמות, יפנה, ייטול את ידיו ויתעטף בציצית ויניח תפילין. פירוש הדבר, שתחילה יפנה ויסיר את הכללך שבתוכו, שהוא הרע שבתוכו;

ואח"כ יקבל עליו עומ"ש בפריסו דטלית של מצוה שהוא ענין שום תשים עליך מלך דהיינו בחי' מלכותו ית'

ואחר כך יקבל עליו עול מלכות שמים בפריסת טלית של מצווה, שהיא עניין "שום תשים עליך מלך", כלומר בחינת מלכותו יתברך,

שהיא מלכות כל עולמים ימשיך על נפשו בפריסו דטלית וכן עדי"ז הוא קיום כל המצות להמשיך על נפשו אור וחיות מבחי' מלכותו יתברך.

שהיא "מלכות כל עולמים" — ימשיך אותה על נפשו בפריסת הטלית. וכך גם קיום כל המצוות: להמשיך על נפשו אור וחיות מבחינת מלכותו יתברך.

18 וכן הוא בענין לימוד התורה דמתניתא מלכתא בחי' מלכותו ית' ובחי' דדברי אשר שמתני בפ"ך וגו'

ואשים דברי בפ"ך וגו' ועי"ז ממשיך בחי' מלכותו ית' בנפשו ממש.

כך גם בלימוד התורה, שהרי "מתניתא מלכתא" — המשנה היא המלכה — והיא בחינת מלכותו יתברך, וכן בחינת "ודברי אשר שמתני בפ"ך וגו' ו"ואשים דברי בפ"ך וגו'. באמצעות זאת הוא ממשיך את בחינת מלכותו יתברך ממש אל תוך נפשו.

וזהו ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף שבכדי לבא לבחי' ים סוף דהיינו קבלת עומ"ש צריך תחלה להסב דרך המדבר

וזהו [פירוש] "ויסב אלקים את העם דרך המדבר ים סוף": כדי להגיע לבחינת ים סוף, שהיא קבלת עול מלכות שמים, צריך תחילה ללכת בדרך עקיפה, דרך המדבר,

שהוא בחי' יפנה הנ"ל דהיינו לשום מרירות תמיד בנפשו על חטאותיו אשר עשה ואף שכבר עשה תשובה עליהם

שהיא בחינת "יפנה" שהזכרה לעיל: כלומר, להכניס תמיד מרירות בנפשו על החטאים שעשה, אף שכבר עשה עליהם תשובה,

וכמ"ש וחטאתי נגדי תמיד או אפי' לא חטא כלל מ"מ ישים לנגד עיניו תמיד להיות ממארי דחושבנא על מחשבה דבור מעשה אשר לא לה' המה בהכל בא ובחשך ילך

כמו שכתוב: "וחטאתי נגדי תמיד". או שאפילו לא חטא כלל, בכל זאת ישים תמיד לנגד עיניו להיות מבעלי החשבון, ולערוך חשבון נפש על מחשבה, דיבור ומעשה שאינם לה' — "בהכל בא ובחושך ילך".

ואח"כ יכול לקבל עליו עומ"ש בחי' ים סוף הנ"ל בעסק התורה והמצות וכיון שמקבל עליו עול תורה מעבירין מעליו עול ד"א

לאחר מכן הוא יכול לקבל עליו עול מלכות שמים, בחינת ים סוף שהזכרה לעיל, בעיסוק בתורה ובמצוות. וכיון שהוא מקבל עליו עול תורה, מעבירים ממנו עול דרך ארץ,

שהוא שעבוד לנה"ב ויעלה ויבא ויגיע מזה לבחי' שמחה אמתית ודביקות בה' אחד בבחינת בטול אליו ית' להתייחד באחדות ה' ממש

שהוא שעבוד לנפש הבהמית; ומתוך כך הוא יתעלה ויגיע לבחינת שמחה אמיתית ודביקות בה' אחד, מתוך ביטול אליו יתברך, כדי להתייחד באחדות ה' ממש,

שהיא בחינת ארץ כנען מלשון הכנעה וביטול בה' אחד והיא מעלה ומדרגה יותר מעולה מבחי' ארץ פלשתים הנ"ל:

שהיא בחינת ארץ כנען, מלשון הכנעה וביטול לפני ה' אחד; והיא מעלה ומדרגה יותר מעולה יותר מבחינת ארץ פלשתים שהזכרה לעיל.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר והתרגום לעברית של ימינו.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיזם חינוכי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/torah-ohr/beshalach/1

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק